

บารมีธรรม ๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เอานี้เลยละ ข้อ ๒๕๓. เนาะ

ถาม : ๒๕๓. เรื่อง “วิธีวัดบารมีตัวเอง”

กราบนมัสการพระอาจารย์สงบด้วยความเคารพเลื่อมใสครับ ผมอยากขอโอกาสถามอาจารย์ คำถามคือ เรามีวิธีการวัดบารมีตัวเองไหมครับ ว่าบารมีของเราจะเหมาะสมกับเพศนักบวชหรือเพศฆราวาส เพราะถ้าเราเลือกการตัดสินใจเป็นเพศนักบวชแล้ว กระทบกลัวบารมีไม่ถึง เกรงว่าจะไม่สามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ไปจนตลอดรอดฝั่งเหมือนเรือล่มกลางคัน กระทบขอเมตตาท่านอาจารย์ช่วยชี้แนะให้ผมด้วยครับ

หลวงพ่ : ไอนี้มัน พื้นฐาน เห็นใหม่ เวลาพระเราอยู่ในศาสนา เวลาใครบวชใหม่ๆ บอกว่าไม่สึก ! ไม่สึก ! ตลอดชีวิตทั้งนั้นแหละ แต่ไปถึงนี้ไปหมด ฉะนั้นเวลากรณีอย่างนี้เราไม่รู้หรือ

ฉะนั้นกรณีอย่างนี้ในวงการพระ เห็นใหม่ เวลาส่งบัญชีกลางปี นวกะ.. ฐานของเจตีย์จะกว้างมาก พอขึ้นไป ๕ พรรษา ๑๐ พรรษา เวลาส่งบัญชีกลางปีจะถามว่า “พระ ๑๐ พรรษาเหลือกี่องค์.. พระ ๒๐ พรรษาจะเหลือกี่องค์” ฉะนั้นพระพรรษามากๆ นี้จะเหลือน้อย.. เหลือน้อยไปเรื่อยๆ

ฉะนั้นเวลามันอยู่นานไปๆ ถ้านานไปแล้วภาวนาเป็นนะ ภาวนาดีนี้ไอ้โฮ.. มีความสุขมาก แต่ถ้าภาวนาไม่เป็นนะ ถ้าคนมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา เขาก็บอกว่าอยู่เพื่อภพชาติสั้นเข้า เพราะเราทำคุณงามความดีตลอดใจ ถึงจะไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ เราก็สร้างอำนาจาสนาบารมีไป

ฉะนั้นบอกว่าเราจะรู้ว่าบารมีๆ เห็นไหม เวลาหลวงปู่มัน หลวงปู่มันท่าน
ปรารธนาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ปรารธนาพุทธภูมินะ แล้วหลวงปู่มัน
มาเป็นสาวก-สาวกะ นี่หลวงปู่มันทอนอำนาจาสนาบารมีตัวเองไปเท่าไร

นี่เพียงแต่ว่าอยู่ที่ปัญญา... หลวงปู่มันเวลาท่านจะลาพุทธภูมินะ ท่านลาพุทธภูมิ
ในความคิดใจ ท่านบอกว่า “ถ้าเกิดตายๆ ไป จะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่
ยังทุกข์ยาวไกลอีกมหาศาลเลย แต่ถ้าลาพุทธภูมิ แล้วประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็นสาวก-
สาวกะ เห็นไหม ก็สิ้นกิเลสเหมือนกัน”

สาวกภูมิกับพุทธภูมินี้มันเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน คือความสะอาดบริสุทธิ์
เท่ากัน มันต่างกันที่วาสนา.. วาสนาตรงไหน ! วาสนาตรงที่ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖
อสงไขย

คำว่าอสงไขย เห็นไหม คุณติเจืองานเขา นี่เจืองานมานะ เป็นกษัตริย์นะ คุณแลสังคม
ทุกอย่างมาตลอด มีแต่เสียสละๆ ตลอด อันนี้มันถึงว่า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา เห็นไหม นี่มันมาจากไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาจาก
ไหน ก็มาจากจิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่กระทำมา

ถ้ากระทำมานะ เวลาหลวงปู่มันท่านลาพุทธภูมิ นี่ท่านคิด เพราะคำพูดอย่างนี้..
เราเองเราเกิดไม่ทันหลวงปู่มันหรอก แต่หลวงปู่มันเล่าให้หลวงตาฟัง แล้วหลวงตาก็มา
เล่าให้พวกเราฟัง ว่าเวลาหลวงปู่มันท่านพิจารณาของท่าน ว่าท่านจะลาพุทธภูมินี่ท่านคิด
อย่างไร ทีนี้หลวงตาท่านอุปฐากอยู่ เห็นไหม อยู่กันสองต่อสองตอนกลางคืนทุกคืน
นวดเส้น แบบว่าอุปฐาก มันก็มีเล่าเรื่องนี้ให้ฟัง

เวลาความคิดใจ เราต้องคิดถึงมุมมองของหลวงปู่มันสิ หลวงปู่มันว่า “ถ้าเราจะ
เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปข้างหน้า... ก็รู้ ! แต่ยังคงทุกข์ยากไปอีกขนาด
ไหน ยังเกิดตายอีก โอ้อโฮ.. ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย นี่ยังไม่ได้ชักอสงไขยเดียวเลย” เพราะ
ยังไม่ได้พยากรณ์ใช่ไหม หลวงปู่มันนี่ยังไม่ได้พยากรณ์นะ

แต่พอเวลามาคิดมุกกลับ “ถ้าเราสำเร็จในชาตินี้ !” ถ้าเราสำเร็จในชาตินี้ เห็นไหม
“เราก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เลิกกันที โอ้อเกิดตายๆ นี่เลิกกันที !” แต่ถ้าเป็นสาวก-

สาวกนี่ก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แต่อำนาจวาสนาบารมีตรงนั้นไง

นี่พูดถึงบารมี เห็นไหม หลวงปู่มั่นท่านรู้ของท่าน แล้วพอรู้ของท่านที่นี้ย้อนกลับมา.. ย้อนกลับมาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ว่า “กึ่งพุทธกาล ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง” เวลาเราศึกษาสิ่งใดนี้เราจะดูภาพรวม ดูเฉพาะบุคคล แล้วเราคูสังคัมแล้วมารวมตัวกันอย่างไร นี่กรรม.. ผลของวัฏฏะนี้มันจะลงตัวอย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้เลยว่า “กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง”

คำว่าเจริญของพระเรา เจริญของผู้ปฏิบัติ ก็มีพระอรหันต์เยอะ ! คือมีผู้สำเร็จมรรคผล แล้วผู้สำเร็จมรรคผลนั้นเอาความรู้จริงอันนั้นมาเผยแผ่ มาทำให้คนเข้าสู่มรรคผล... มันเจริญตรงนี้ ! มันไม่ได้เจริญที่วัตถุ ไม่ได้เจริญที่สิ่งใดๆ เลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์เดียวแท้ๆ เลย นี่วางศาสนาไว้ เห็นไหม คุณีทั่วโลกเลยชาวพุทธนี้ แล้วการก่อสร้างต่างๆ พุทธโชนโคณีใหญ่ขนาดไหน มันมาจากไหนล่ะ มันมาจากศรัทธาใช่ไหม ต้นขั้วมาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์เดียวแท้ๆ เลย !

ฉะนั้นย้อนกลับมา.. ย้อนกลับมากกรรมฐานเรา มาจากหลวงปู่มั่นแท้ๆ เลย ! หลวงปู่มั่นองค์เดียวแท้ๆ เลย ! นี่ความเจริญมันเจริญเพราะคนรู้จริงใจ

ฉะนั้นสิ่งที่ว่าบารมี.. วัดบารมีอย่างไร ถ้าอย่างนี้บิบบันอยู่ที่เรา ว่าเราจะเอาจริงแค่ไหน ถ้าเราเอาจริงแค่ไหนนะ ถ้าคนจริงนี้เราสังเกตได้ สังเกตตั้งแต่หลวงปู่เจี๊ยะ.. หลวงตา.. หลวงปู่ชอบ ต่างๆ คนที่จะสิ้นสุดแห่งทุกข์มันมีสัจจะ พุคจริงทำจริง สว่างคือสว่าง อุดอาหารก็วันๆ ต้องอย่างนั้น ! ต้องอย่างนั้น !

นี่ไงมันมีตรงนี้ เห็นไหม ไร่แค่นี้มันเป็นสมบัติจากภายในของเราใช่ไหม คนที่มีสัจจะ คนพูดคำไหนคำนั้นมันมาจากไหนล่ะ มันก็มาจากหัวใจที่มันจริงของมันนั่นล่ะ ถ้ามันมีสัจจะตรงนี้ มันทำอะไรมันจะมีโอกาสของมัน เห็นไหม แล้วบารมีอย่างนี้มันวัดกันที่นี้ แล้วเราคูตีเหมือนกับกรณีหาช่างเผือก เราหาช่างเผือกขึ้นมาเพื่อสร้างนักกีฬา

อาชีพ เราไปมองหากันๆ เราหาหมดแล้ว ไช้ที่นี่เหมือนกัน มันมีแนวตรงนี้ไง ถ้ามันมีแนวตรงนี้ นี่บารมีมันอยู่ที่นั่น !

ฉะนั้นถามว่าให้วัดๆ ทุกคนนะเวลาเราพูด เวลาครูบาอาจารย์พูดนี่เหมือนหอมเลย หอมเวลาคนไช้มานี่ร้อยแปดพันเก้า เวลาเขาเจ็บไช้ได้ป่วยมา เขาทุกข์ยากมา เขาต้องมารำพันกับหอม ไช้ที่นี่เหมือนกัน ครูบาอาจารย์เวลาแก่การภาวนา เวลาเขาภาวนาติดขัดมา นี่มันจะวิ่งมาหาครูบาอาจารย์

เรื่องอย่างนี้ฟังมาเยอะมาก ! ใครๆ ก็อยากให้อันนี้บารมี เห็นไหม แล้วเวลาปฏิบัติไปเหมือนเด็กๆ เลย เด็กๆ มันเล่นกันนี่ประสาเด็กนะ เพียงแต่เราเทียบเฉยๆ เวลาเราภาวนาเหมือนเด็กๆ เห็นไหม เด็กภาวนาหัดใหม่นี้ พอภาวนาหัดใหม่ปั๊บ พอจิตมันเริ่มมีอาการนะ... โสคาบัน ! โสคาบัน ! มาถึงวิ่งมาเลยนะ “อย่างนี้ครับ.. อย่างนี้ครับ” คือต้องให้เราว่า “เออ..” ใจ ถ้าไม่เออ.. นี่เป็นปัญหาเลย โอ๊ย.. หลวงพ่อเป็นปัญหาเลย

พอมันปฏิบัติไป ใครมาที่จะโสคาบัน.. โสคาบัน.. อย่างนี้แหละ นี่อันนี้เขาเทียบถึงบารมี เพราะอะไรรู้ไหม เพราะว่าหลวงปู่เจี๊ยะนี่นะท่านเล่าให้ฟังเอง ท่านได้สัทธาคามินะไม่มีใครรู้เลย ไม่บอกใครซักคำ ท่านพูดกับเราเอง เวลาเราอยู่กับท่าน ท่านพูดกับเราเองเลยว่าจะไม่บอกใคร ต้องขึ้นไปหาหลวงปู่มน้องค์เดียว ต้องไปบอกต่อหน้าหลวงปู่มน้อง

พรรษา ๒ ออกจากวัดทรายงามขึ้นไปเชียงใหม่ นั่นล่ะได้ ๒ ชั้น ได้สัทธาคามินะไม่มีใครรู้.. แม้แต่หลวงปู่กงมาก็ไม่รู้.. แล้วท่านพูดเองท่านพูดกับเราเอง ไม่พูดให้ใครฟังเด็ดขาด เรื่องการภาวนาของหลวงปู่เจี๊ยะ ท่านไม่เคยพูดให้ใครฟังเด็ดขาด ต้องหลวงปู่มน้องท่านนั้น ! ต้องหลวงปู่มน้องท่านนั้น ! คนที่จะได้ฟังของท่านคือหลวงปู่มน้องค์เดียว คนอื่นไม่มีสิทธิ !

นี่ท่านเล่าให้ฟังเองนะ ท่านเล่าให้เราฟังเอง เวลาอยู่กับตัวต่อตัว กลางคืนท่านเล่าให้เราฟังทุกคืน ทีนี้กรณีอย่างนี้เราก็จับ เห็นไหม จับถึงจรตนิสัย ว่าบารมีคนที่จะสิ้นกิเลส แล้วมาดูหลวงตาสิ ดูหลวงปู่เจี๊ยะสิ ดูหลวงปู่ชอบสิ พูดคำไหนคำนั้น ! แล้วเอาจริงเอาจริงมาก

แล้วกรณีอย่างนี้คนที่รู้ดีที่สุดคือพ่อแม่ พ่อแม่ที่เลี้ยงลูกอย่างนี้มา พ่อแม่จะรู้เลยว่าลูกเราจริงแค่ไหน ตั้งอะไรไปลูกทำได้ดีหมด แล้วบางคนตั้งไปแล้วมันพลิกไปพลิกมา เห็นไหม นี่โหล่ไม่โหล่เลยมันอยู่ที่ใจของเขา

อันนี้พูดถึงว่าวัดบารมีไง เพราะเรามีกรณีอย่างนี้ เราอยู่กับครูบาอาจารย์มา แล้วนิสัยมันชอบใจ ชอบศึกษา เวลาครูบาอาจารย์ของจริงนี่เราชอบศึกษาชีวิต ศึกษาประวัติของท่าน แล้วศึกษาการภาวนาของท่านว่ามันวิฤตขนาดไหน มันลำบากลำบากขนาดไหน เวลาจิตใครจะสงบได้มากได้น้อยแค่ไหน

หลวงปู่เจี๊ยะท่านเล่าให้ฟังนะ นี่คนมีวาสนา ทั้งๆ ที่ไม่คิดจะบวชนะ.. ไม่คิดจะบวชนะ จะมีแฟนอยู่แล้ว ไม่คิดจะบวช ทีนี้พอบวชเข้าไป นี่คนมีวาสนา เห็นไหม “เราเป็นคนอายุ ๒๐ เศษๆ (๒๑) พวกคนจำศีลอายุ ๘๐-๘๐ เขายังนั่งสมาธิได้ แล้วมีอายุ ๒๐ ข้างก็แบกได้ อะไรก็ทำได้ ทำไม่แพ้นักแก่!”

นี่ไง นี่ความคิดของท่านนะ “ทำไมเราแพ้นักแก่ คนแก่เขานั่งสมาธิ ๒-๓ ชั่วโมง เอ้อ.. ไอ้เราก็กินข้าวชาวบ้าน รับประทานอาหารมากิน แล้วทำไมสู้เขาไม่ได้” มันก็เลยตั้งแรงอธิษฐานขึ้นมา แล้วพอถึงสุดท้ายแล้วไม่นอน ท่านเล่าให้ฟังหมดตลอดเวลาท่านปฏิบัติมาอย่างไร โอ้อโฮ.. คุณใช้เวลาท่านพูดให้ฟัง เห็นไหม เวลานั้นตลอดรุ่ง ท่านว่า “คืนนี้จะนั่งตลอดรุ่ง.. ถ้ามันลุกออกไป มันไม่นั่งมันลุกออกไป.. ลุกออกไปขอให้ฟ้าผ่าตาย ขอให้ธรณีสูบ” เนี่ย.. ใครจะไปกล้าอธิษฐานอย่างนั้น

บารมี ! บารมี ! เพราะบารมีของคนมันมีสัจจะ มันถึงทำของมันใช้ไหม นี่เวลาพูดกันเขาถึงว่าวัดบารมีของเรา

ฉะนั้นกรณีอย่างนี้อย่างหนึ่ง.. เวลาคนที่ปฏิบัติขึ้นมา เล็กๆ น้อยๆ ขึ้นมา นี้อ่อนด้อยมาก ก็บอกว่า “นี่เข้มแข็ง.. เป็นสมาธิ.. มันเป็นปัญญา.. มันเป็นโสดาบันหรือยัง” ไอ้เนี่ยมันเลื่อนลอยมากเลย แล้วเป็นอย่างนี้เกือบร้อยทั้งร้อย.. ร้อยทั้งร้อยภาวนามานะมันเพิ่งเริ่ม ประสาเรานะว่ายังไม่ทำอะไรเลย ถ้าจะกินข้าวก็เพิ่งจะกางโต๊ะ ยังไม่มีถ้วยชามด้วย มันบอกว่าเป็นโสดาบันแล้ว

นี่มันถึงแตกต่างกับครูบาอาจารย์ของเราไง ครูบาอาจารย์ของเราท่านทำจริงทำจังนะ นี่พูดถึงบารมี เราก็คัดตัวเราเองสิ ว่าเราจะเลือกทางไหน.. ถ้าเลือกทางไหนนะถ้ามันเป็นจริงได้.. ถ้ามันเป็นจริงไม่ได้ เห็นไหม เพราะว่าเราอยู่กับหลวงตา บางคนไปบอกเลยว่าจะลาออกจากราชการมาอยู่วัด พวกอุบาสิกานี้บางคนท่านก็อนุญาติ บางคนท่านก็ไม่อนุญาติ.. บางคนท่านไม่อนุญาตินะ ท่านให้รับราชการไป แล้วภavanaไปอย่างนั้น ท่านไม่อนุญาติหรอก แล้วพอท่านไม่อนุญาติ บางคนก็เกรงใจก็ไม่กล้าทำ แต่ถ้าคิดด้วยตัวเองมันจะลาออกจากราชการแล้วมาบวช ลามาปฏิบัติ

นี่เพียงแต่เราใช้ใหม่ มีแต่พวกเรานักปฏิบัติหลายคนมาก.. ต้องอายุราชการได้ ถ้าอายุราชการได้ลาออกเลย ถ้าอย่างนั้นก็อีกเรื่องหนึ่ง อย่างนั้นเพราะว่าเขาดำรงชีวิตของเขาได้ ถ้าอย่างนั้นเราก็เห็นด้วย

ฉะนั้นเรื่องวาทสนา.. ขณะคนเรานี้ณะเวลาหิวมันก็อยากกินอาหาร เวลาทุกขณะมันก็อยากจะหาทางออก ขณะที่เราประสบเหตุการณ์ในชีวิตนี้เราเห็นว่าสิ่งต่างๆ ในโลกนี้มันเป็นสิ่งน่าเบื่อหน่าย เราก็คืออยากจะเป็นนักบวช เราอยากจะทำปฏิบัติปฏิบัติ นี่พออยากจะทำปฏิบัติปฏิบัติขึ้นมา พอเราห่างมา เห็นไหม พออยู่ในนักบวชนี้มันก็อีกโลกหนึ่ง ! อีกโลกหนึ่งเลยนะ อีกโลกหนึ่งเลยเพราะเป็น โลกของนักบวชไง

พอโลกของนักบวช เห็นไหม เวลาเราคุยกับพระ เวลามีโยมเขามาอยู่วัด คนนั้นก็ภavanaดี.. คนนี้ก็ภavanaดี.. เขาบอกว่าเขาไม่เชื่อนะ เพราะเราเป็นพระนี่เรากภavanaมาเกือบเป็นเกือบตายไม่เห็นได้เลย เรบอกมันเป็นไปได้นะ เป็นไปได้เหมือนกับเรา.. เห็นไหม ก่อนที่เราจะไปวัดไปวานี้เราเบื่อหน่าย...

คือว่ามันสดชื่นไง มันกระทบกับความทุกข์ แล้วสิ่งต่างๆ ทางโลกนี้มันไม่ต้องการ พอมาภavanaแล้วมันสงบได้บ้าง.. สงบได้บ้าง แต่ ! แต่ถ้าภavnานานไปๆ นี่มันคุ้นชินกับอารมณ์นั้น คุ้นชินกับอารมณ์ความอยู่ในศีลในธรรมนี้ มันคุ้นชิน เห็นไหม

หลวงตาถึงบอกเลยนะ “นี่ถ้ามันคุ้นชินนะกิเลสมันจะพาลหน้าด้าน ถ้าหน้าด้านแล้วมันภavanaได้ยากไง” เห็นไหม พอภavanaได้ยาก..

ฉะนั้นพระราชนี้เพราะมันสละทางโลกมานาน พอสละทางโลกมานาน เราไม่เคยสัมผัสกับเรื่องของโลกๆ นะ เราอยู่กับสังคมของพระนี่ พระผู้มีศีลด้วยกัน ก็อยู่ในสังคมของพระนี่แหละ พอสังคมของพระ ประสาเราว่า ของอะไรที่มันอดมันก็อยากใช้ใหม่ มันก็คิดออกไปข้างนอก ให้อ้างนอกก็คิดเข้ามาข้างใน

นี่มันต่างกันตรงนี้ไง เวลาเราบอกพระว่าเขาทำได้นะ ! เขาทำได้ แต่ ! แต่จะทรงไว้.. ทรงไว้ให้มันอยู่ต่อเนืองนี่มันยาก ! ทำได้ชั่วคราวชั่วคราว แต่ถ้ามันต่อเนือง การปฏิบัติต่อเนืองนี้สำคัญ ถ้าการปฏิบัติไม่ต่อเนือง ผลมันจะได้น้อยไป มันก็เหมือนกับเราสงบชั่วคราวชั่วคราวนั้นไง

นี่การต่อเนือง เห็นไหม เพราะมีการต่อเนืองพวกเราถึงได้เริ่มอดอาหาร เริ่มบังคับตัวเอง เพราะสิ่งแวดล้อม สภาวะแวดล้อมมันทำให้จิตนี้มันคงได้ เพราะเราทำต่อเนือง เหมือนนักกีฬาอาชีพ เราเปรียบบอ่ยว่าพระราชนี้เหมือนนักกีฬาอาชีพ คืออาชีพพระ ต้องปฏิบัติไป แต่พวกโยมนี่เหมือนนักกีฬาสมัครเล่น ถึงคราวที่เขาก็เรียกตัวไปแข่ง พอถึงอีกคราวก็ต้องกลับไปทำหน้าที่การงาน ใ้่นักกีฬาสมัครเล่นนี่ทำเป็นครั้งเป็นคราว แต่นักกีฬาอาชีพนี้มันต้องอยู่

นี่ก็เหมือนกัน เราปฏิบัติอาชีพ.. นี้พูดถึงนะเขาถามเรื่องบารมี เราไม่ได้ตอบเลยนะ เราพูดไปไหนก็ไม่รู้ เพราะมันจะตอบเป็นตัวบุคคลมันเหมือนกับว่าเป็นการรับรอง แล้วถ้าผิดถูกขึ้นไป นี่มันต้องรับผิดชอบ

เราจะตอบว่าเห็นว่าบารมีของคน.. เห็นไหม ความแตกต่างของบารมีของผู้สำเร็จคือตั้งแต่หลวงปู่มั่นลงมา ท่านมีแนวคิดอย่างไร แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติทางโลก เห็นไหม บารมีของเขา เขาคิดว่าเขาทำได้ๆ แต่เวลามาส่งการบ้าน มาถามถึงการภาวนา มันเลื่อนลอยมากเลย ! มันเลื่อนลอยมากเลย ถ้าเลื่อนลอยมาก พอถึงเวลาแล้วพวกนี้จะล้มลุกคลุกคลาน

แต่ถ้าเขาเอาจริงขึ้นมาเขาต้องพิสูจน์ของเขา แล้วถ้าพิสูจน์ของเขา เขาจะรู้เองว่าตัวเองผิด.. ตัวเองผิด เพราะตัวเองเข้าใจผิดไป เข้าใจผิดว่าอารมณ์ที่เราสัมผัสนั้นเป็นมรรคเป็นผล แต่ความเป็นจริงมันไม่ใช่ มันเป็นสัญญาอารมณ์ เป็นการสร้างภาพ เป็นการก๊อปปี้ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา

แต่ถ้าเราเป็นจริงขึ้นมาซะ อย่างที่พูดเมื่อวานเห็นไหม ถ้าเป็นจริงขึ้นมา “ทำไมมันเป็นอย่างนี้... ทำไมเราโง่อย่างนี้.. ทำไมเราโง่อย่างนี้” ถ้าไม่เป็นจริงนะเราฉลาดมาก เราจะเก่งมาก เราจะรู้มาก

ทีนี้มันจะเข้ามาอันนี้ไง อันนี้ได้เรื่อง...

ถาม : ๒๕๔. สอบถามเรื่อง “ปัญญาที่เป็นวิปัสสนา” ครับ

๑. ปัญญาที่เป็นวิปัสสนานั้น จะต้องเข้าอัปปนาสมาธิ แล้วออกมาพิจารณาใช้ใหม่ (นี่ข้อ ๑ นะ)

๒. ถ้าหากจิตสงบพอสมควร แต่ไม่สงบถึงขั้นอัปปนาสมาธิ แต่เรานำจิตที่มีความสงบพอสมควรนั้นมาพิจารณาเวทนา กาย เวทนา จิต ธรรม ก็จะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ อันนำไปสู่อัปปนาสมาธิใช้ใหม่ครับ

หลวงพ่ : เวลาข้อที่ ๒ นี้มันเหมือนจะรู้ แต่ก็ไม่รู้อีกแหละ เอาข้อแรกก่อน..

ถาม : ปัญญาที่เกิดจากวิปัสสนานั้น จะต้องเข้าอัปปนาสมาธิ แล้วออกมาพิจารณาใช้ใหม่ครับ

หลวงพ่ : ไม่ใช่.. ไม่ใช่.. ปัญญาที่เกิดจากสมาธิ.. สมาธินะ ! อุปจารสมาธิ มันเป็นที่เกิดของการวิปัสสนาญาณ.. อุปจารสมาธิเพราะจิตมันออกใคร่ครวญ.. ปัญญาจะเกิดเกิดตรงนี้เท่านั้น ! อัปปนาสมาธิเกิดปัญญาไม่ได้

อัปปนาสมาธินะ ! เวลาสมาธิ ขณิกสมาธิ.. อุปจารสมาธิ.. อัปปนาสมาธิ..

คำว่าอัปปนาสมาธินี้มันมันคง อย่างที่ว่าทำต่อเนื่องแล้วมันคง เห็นไหม เวลาปฏิบัตินี้ปฏิบัติได้ แต่การรักษา การต่อเนื่องให้มันเจริญพัฒนาขึ้นไปนี้มันไม่มี

ฉะนั้นเวลาเข้าขณิกสมาธิ.. อุปจารสมาธิ.. อัปปนาสมาธิ.. คำว่าอัปปนาสมาธินี้มันเข้าถึงฐาน คือที่สุด ! ถึงฐิติจิต ! ถึงต้นข้าวของจิต ! ถึงการสงบที่ลึกซึ้ง ที่เป็นพื้นฐานที่

มั่นคง ! การมั่นคงอย่างนั้น พอเข้าสมาธิโดยความมั่นคง สมาธิเกิดปัญญาไม่ได้ ฉะนั้น
เพียงแต่เข้าไปเพื่อพัก.. พักเพื่อความสงบ เพื่อความมั่นคง

เหมือนเราหาเงิน เห็นไหม เงินอยู่ที่ตัวเราไม่ปลอดภัย.. แต่เงินอยู่ที่ตัวเรา เงิน
จะใช้ต้องอยู่ที่ตัวเราใช่ไหม เราถึงจะใช้จ่ายได้ใช่ไหม แต่เงินที่ปลอดภัยต้องฝากไว้ใน
ธนาคาร เงินในธนาคารเอาออกมาใช้ได้ไหมถ้าไม่เบิกออกมา เงินในธนาคารเราต้องไป
เบิกออกมาถึงจะเอาออกมาใช้ได้

เงินสดอยู่ที่ตัวเราใช้ได้ อุچارสมาธิคือเงินยืม ยืมคือยืมเขามา ยืมเขาใช้
ชั่วคราว ขณิกสมาธิแบบๆ ของถือเป็นว่าวิสาสะ ยืมกันไปยืมกันมา หยิบใช้ชั่วคราว.. แต่
ถ้าเป็นเงินของเราในกระเป๋าเรานี่อุچارสมาธิ นี่ตรงนี้มันเป็นประโยชน์ที่สุด !

แต่ถ้าเรามีเงินขึ้นมา เราจะใช้สอยขึ้นมา แล้วเรารักษาไว้ไม่ดี กลัวมันหาย รักษา
แล้วมันจะเป็นพิษเป็นโทษเป็นภัยกับเรา เราก็ฝากธนาคารไว้ พอฝากธนาคารไว้ เวลาจะ
ใช้สอยต้องเบิกจากธนาคารออกมา เวลาจะเข้าต้องไปฝากธนาคารไว้ แต่เงินมั่นคง !
เพราะอยู่ในธนาคารนี้มันมั่นคง เพราะมันปลอดภัยแน่นอน

อัปนาสมาธินี้คือเงินในธนาคาร จิตนี้เข้าไปพัก ! พักเต็มที่แล้ว เงินในธนาคารนี้
มันเหมือนกับที่เราสละสิทธิ์ชั่วคราวเลย เพราะเราเอาไปไว้ที่ธนาคาร

จิตมันเข้าสู่อัปนาสมาธินี้มันไม่มีสิทธิ ! เพราะเราเสียสละชั่วคราว.. ชั่วคราวว่า
เงินนี้ไปพักไว้ที่ธนาคาร อัปนาสมาธินี้จิตมันลงอย่างนั้น เกิดปัญญาไม่ได้ ! ไม่ได้ ! แต่
ถ้ามันจะเกิดปัญญา คือเราจะเอาเงินนี้มาเป็นของเรา เราต้องถอนออกมาไว้กับเรา เป็น
ของๆ เรา เราถึงใช้จ่ายได้ ถ้าออกจากอัปนาสมาธิแล้ว มันถึงจะเกิดปัญญามันขึ้นมา

ถ้าออกจากอัปนาสมาธิ... ออกมาแล้วนะ ออกมายังเป็นไม่ได้ ออกมาขณิกะ อุป
จาระก็เป็นไปไม่ได้ ! ถ้าเราใช้สมาธิไม่เป็น เหมือนเงินอยู่กับเรา เราเอาเงินเที่ยวมาอวด
มาโชว์เขา นี่มันเป็นโทษกับเราทั้งนั้นเลย.. ถ้าเรามีสมาธิ เราบอกว่าเรามีสมาธิมีความสุข
นะ คนมีเงินมีความสุขทุกคนแหละ คนมีเงินนะ โอ้โฮ.. ไม่หิวข้าวนะ คนมีเงินนะไม่
อยากใช้จ่ายอะไรเลย อู้อู.. มีความสุขมากเลย แต่ถ้ามันไม่มีดังนะ นั่นก็อยากได้ นี่ก็อยาก
ได้ พอขาดเงินปั๊บ อู้อู.. อยากกินอยากอยู่ไปหมดเลย

จิตถ้าไม่มีสมาธิมันทุกข์ยากมาก จิตพอมีสมาธิแล้วนี่ไม่ทุกข์อะไรเลย เพราะมันมีเงินอยู่กับตัวมันเอง เพราะอะไร เพราะถ้าหิวเมื่อไหร่ ต้องการเมื่อไหร่มันใช้ได้ตลอดเวลา นี่ถ้าอย่างนี้ปั๊บ ถ้ามันมีเงินอยู่กับเรา เราไม่ได้ใช้ไม่ได้สอย เห็นไหม นี่มันเสื่อมค่าไปเอง

นี่ก็เหมือนกันถ้าเราอยู่กับสมาธิ.. สมาธิก็คือสมาธิ ปัญญาที่เป็นวิปัสสนา.. ปัญญาที่เป็นวิปัสสนาคือจิตสงบ ! ปัญญาที่เป็นวิปัสสนา คือจิตเป็นอุچارสมาธิแล้ว ออก ! ออกเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม... เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมด้วยสมาธิ ! พอด้วยสมาธินี้มันสะท้อนหัวใจ ถ้าจิตเรามีสมาธิ จิตเรามีกำลังนะ ไปพิจารณาสิ่งใดมันสะท้อนหัวใจ

แต่ในปัจจุบันนี้เราคิดโดยสมอง เราคิดโดยสัญญา เราคิดว่าเราพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม แล้วเราบอกว่าเป็นสติปัญญา ๔ เป็นสติปัญญา ๔... ไม่เป็น ! ไม่เป็น ! ไม่ใช่วิปัสสนา ! วิปัสสนาญาณคือการรู้แจ้ง แต่นี่มันไม่รู้แจ้ง มันรู้จำ

มันรู้จำเพราะอะไร เพราะว่าพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม เพราะว่าโจทย์นี้พระพุทธเจ้าตีแตกหมดแล้ว ครูบาอาจารย์เราตีแตกหมดแล้ว แล้วมันมีตัวอย่างอยู่แล้ว เราพิจารณาตามด้วยสมอง ด้วยความเป็นไป แต่พอพิจารณาแล้วมันก็มีความสะท้อนใจ ใจ มีความสะท้อนใจคือว่ามันสัมผัสธรรม สัมผัสโดยสัญญา มันก็รู้ได้โดยสามัญสำนึกนี้แหละ ซึ่งใจมาก.. ซึ่งใจมาก แต่ฆ่ากิเลสไม่ได้ ไม่ใช่วิปัสสนา ! ไม่ใช่ ! ไม่ใช่ ! ไม่ใช่ !

แต่ถ้าเป็นวิปัสสนามันต้องเป็นสมาธิ.. สมาธิเพราะอะไร สมาธิเพราะมันเข้าสู่จิต เพราะกิเลสมันอยู่ที่จิต เวลาถ้าออกมาสู่จิต จิตมันวิปัสสนาไป มันมีกระแส มันมีความกระเทือนเข้ามาถึงจิต ถ้ามาถึงจิต นั่นแหละวิปัสสนาเกิดที่นั่น !

วิปัสสนา เห็นไหม ปัญญาที่เป็นวิปัสสนามันเกิดจากสัมมาสมาธิ แล้วปัญญาที่เป็นวิปัสสนานี้ มันก็อยู่ที่วุฒิกาวะ อยู่ที่คุณสมบัติของจิต ถ้ามันเป็นขিপปาภิญญา เห็นไหม มันพิจารณาทีเดียว มันเหมือนกับมีดนี้คมมาก สับทีเดียวขาดเลย แต่โดยทั่วไปนะ มีดของเรานี้คมอยู่ แต่ว่าชิ้นเนื้อหรือสิ่งที่เราสับมันใหญ่มาก เราสับแล้วทีเดียวไม่ขาด สับแล้วต้องสับครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ ครั้งที่ ๔

ฉะนั้นถ้าเราสร้างอำนาจวาสนาไม่ถึงกับที่เดียวขาด จิปาถะก็บุญเท่านั้นที่เดียวขาด แต่ถ้าเราพิจารณาของเราไม่ได้ เห็นใหม่ มันต้องซ้ำแล้วซ้ำเล่า.. ซ้ำแล้วซ้ำเล่า คำว่าซ้ำแล้วซ้ำเล่า.. นี่แล้วความสมดุลของมัน ถึงบอกว่าต้องมีจิตสงบ

สิ่งที่เขาทำกันนะ ที่ว่าเป็นวิปัสสนา.. วิปัสสนานั่นละ เพราะอะไร เพราะเขาก็พูดได้ แล้วครูก็พูดได้ ผู้ที่ปฏิบัติก็พูดได้ เขาพูดเหมือนกันเลย ! ระหว่างครูที่สอนกับนักปฏิบัติ เขาพูดเหมือนกันเลย แล้วเข้าใจเหมือนกัน คิดดูสิว่าอาจารย์กับลูกศิษย์พูดได้เหมือนกัน เข้าใจได้เหมือนกัน นี่มันมีความลึกซึ้งอะไรใหม่ มันเป็นเรื่องโลกๆ ใหม่ มันเป็นเรื่องความจำใหม่ แล้วมันเป็นวิปัสสนาใหม่ ไม่ใช่หรอก !

นี่เพราะอะไร เพราะถึงเวลานะเขาจะเลือกผู้ที่จำแม่นๆ ผู้ที่ท่องได้ขึ้นมาเป็นอาจารย์สอน แล้วอาจารย์สอนเขาก็มีวาระของเขา แล้วก็หมุนเวียนกันอยู่อย่างนี้ คืออาจารย์สอนลูกศิษย์ ลูกศิษย์สอนอาจารย์ ก็ผลัดกันสอนอยู่อย่างนี้ แล้วความรับรู้ต่างกันอย่างไร แต่ถ้าเป็นกรรมฐานนะ.. “ไม่รู้พูดไม่ได้!”

ครูบาอาจารย์ของเราถ้าไม่รู้อาการอย่างนี้ ถ้ารู้อาการอย่างนี้คือว่ามันเกิดขึ้นมาได้
อย่างไร

ฉะนั้นจิตสงบ คือเราต้องทำความสงบของใจแล้วออกใช้ปัญญา !

ฉะนั้นมันมาเข้าข้อที่ ๒ “ถ้าจิตสงบพอสมควร แต่ไม่สงบถึงขั้นอัปปนาสมาธิ”
มันมาถูกท่อนี่ !

ถาม : ถ้าจิตสงบพอสมควร.. ไม่สงบถึงอัปปนาสมาธิ แต่เรานำจิตที่มีความสงบพอสมควรไปพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม จะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

หลวงพ่ : เป็น !

ถาม : นำไปสู่อัปปนาสมาธิไหม

หลวงพ่ : ไม่ !

อัปนาสมาธินะ ถ้าคิดอย่างนี้ คือใช้ปัญญาอบรมสมาธินี้ไม่เข้าถึงตรงนี้ ปัญญาอบรมสมาธินี้มันปล่อย.. ถ้าอัปนาที่มันจะต้องลึกกว่านั้น.. คำว่าอัปนามันลึกกว่านั้น เพราะมันเข้าไปเป็นเอกเทศเลย ตัวมันจะเป็นของตัวเอง

ฉะนั้นตรงนี้มันไม่ใช่ประเด็น ! คำว่าประเด็น คือคำว่าอัปนาสมาธิมันเป็นประเด็นขึ้นมาเพราะเขาบอกว่า “ต้องเข้าสู่อัปนาสมาธิแล้วปัญญาจะเกิดโดยอัตโนมัติที่นั่น” มันเลยเป็นประเด็นขึ้นมา แต่ความจริงนี้มันไม่ใช่ เพราะอัปนาสมาธินี้มันเป็นปัญญาขึ้นมาไม่ได้ ! สมาธิก็คือสมาธิใจ อัปนาสมาธิคือเข้าไปพักอย่างเดียว ! แล้วออกมา ออกจากอัปนาสมาธิมา มันถึงจะเกิดวิปัสสนา มันถึงจะเกิดปัญญา

ฉะนั้นกรณีอย่างนี้ ที่มันเป็นประเด็นขึ้นมาเพราะว่าคนไม่เข้าใจใจ พอไม่เข้าใจแล้วบอกว่า “ต้องเข้าอัปนาสมาธิแล้วถึงจะเกิดวิปัสสนา” ไม่ใช่ ! ไม่ใช่ ! ไม่ใช่ ! แล้วมีไม่ได้ด้วย ! แต่คำว่าอัปนาสมาธินี้มันเป็นที่พัก มันเป็นขั้นของสมาธิ มันไม่เกี่ยวอะไรกับปัญญาเลย ไม่เกี่ยวเลย !

ฉะนั้นอัปนาสมาธินี้จะทำหรือไม่ทำ.. ไม่จำเป็น ! ไม่จำเป็น เพียงแต่ว่า.. ๑. คนนี่นะทำไม่เป็น ๒. แล้วไม่ใช่อัปนาสมาธิจริง เพียงแต่เป็นความคาดหมายว่าเป็นอัปนาสมาธิ.. แล้วการคาดหมายของคนมันแตกต่างกัน มันเลยเป็นประเด็นขึ้นมาว่าอัปนาสมาธินี้เป็นอย่างไร

อัปนาสมาธินี้นะ เหมือนว่ามีภาชนะอันหนึ่ง แล้วเราเติมน้ำเต็มภาชนะนั้น นั่นคืออัปนาสมาธิ พอเต็มภาชนะนั้น สิ่งใดๆ ใส้เข้าไปไม่ได้อีกแล้ว เพราะน้ำมันเต็มภาชนะนั้น

จิตถ้ามันปล่อยวางเป็นเอกเทศของมันแล้ว มันเป็นอื่นไปไม่ได้เลย เห็นไหม คำว่าน้ำเต็มภาชนะมันก็แค่นั้นเอง อัปนาสมาธินี้แค่นั้นจริงๆ นะ ! อัปนาสมาธิก็คืออัปนาสมาธิ แล้วอัปนาสมาธิจะเป็นอะไรต่อไป หลวงตาถึงบอกว่า “ขั้นของสมาธิ ! ขั้นของสมาธิ มันน้ำล้นแก้ว.. น้ำล้นฝั่ง.. แค่นี้” แค่นี้เองจริงๆ แต่ถ้าเราออกจากอัปนามาใช้ เป็นอุปจาระ หรือเป็นอะไรต่างๆ แล้วใช้ปัญญาไป มันจะเป็นวิปัสสนาไปข้างหน้า ! มันจะเป็นวิปัสสนาไปข้างหน้า

แต่ถ้าไม่มีสมาธิก็คือไม่มีน้ำ ถ้าไม่มีน้ำจะทำอะไรไม่ได้เลย โลกนี้แหละขาดน้ำไม่ได้เลย น้ำนี้สำคัญมาก การดำรงชีวิตก็ น้ำ อุตสาหกรรมก็ น้ำ เกษตรก็ น้ำ ทุกอย่างใช้น้ำหมดเลย ถ้าไม่มีสติไม่มีสมาธิ การกระทำไม่มี.. ไม่มีหรอก !

คำว่าไม่มีนะ ไม่มีหมายถึงว่า มันไม่เข้าสู่องค์มรรค มันไม่เข้าสู่สังขารขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่มันเข้ากับสัญญาเราไง มันเข้ากับความรู้สึกไง เพราะว่าเรื่องสัญญาอารมณ์ เรื่องของความคิดมนุษย์.. จิตนี้มันเป็นความมหัศจรรย์ เพราะมันคิดได้ มันนึกได้ มันปรุงแต่งได้.. พอมันคิดได้ มันนึกได้ มันปรุงแต่งได้ มันก็คิดว่าเป็นน้ำได้ พอมันคิดว่าเป็นน้ำได้แล้ว เห็นเขากินน้ำกันก็แหม.. สดชื่นนะ เรากี่ อีก ! กินน้ำเหมือนกัน เออ.. เรากี่สดชื่นเหมือนกัน มันคิดได้

นี่ไงมันเป็นเพราะเหตุนี้ไง โลกถึงได้หลอกลวงกันได้ไง หลอกลวงกันได้ เพราะว่าโลกมันเป็นอย่างนั้น น้ำนี้มันต้องสัมผัสมันถึงจะรู้ว่าเป็นน้ำนะ น้ำนี้เป็นสสารเป็นวัตถุ แต่ความคิดความรู้สึกมันไม่ใช่ น้ำ แต่เราเปรียบเทียบให้เห็นว่ามันมีความจำเป็นไง นี่ความรู้สึกมันสำคัญอย่างนั้น ฉะนั้นพอมันคิดอย่างนั้นใช่ไหม ด้วยความคิดของคนว่า “มันไม่ใช่อุปนาสมาธิหรอก”

เมื่อวานก็มีคนมาถาม ว่าเขาทำสมาธิ เขาได้สมาธิแล้วนี่ควรจะทำอย่างไรต่อไป แล้วเขาฟังเทศน์หลวงตา คดีน ๑๐๓.๒๕ ตลอดเลย เขามาจากกรุงเทพฯ ดีมากๆ เลย แล้วจิตเขาเป็นสมาธิอยู่แล้ว เราบอกว่าเราไม่เชื่อโยมเลยว่าเป็นสมาธิ ไม่เชื่อ.. โยมพุทโธ พุทโธนี่ แล้วพุทโธ พุทโธแล้วมันก็นิ่ง.. นิ่งอย่างไร พุทโธ พุทโธแล้วก็แว็บใช้ไหม ไม่เชื่อเลยนะ ! แต่เวลาคนพูดไปนะ คนพูดไปนี่ใครเป็นคนวัด

เมื่อวานเขามา ๒ คน เราบอกว่าเราไม่เชื่อว่าเป็นสมาธิ พอเราบอกว่า “มันแว็บหายใช้ไหม”

“ใช่”

“แล้วอย่างนั้นมันเป็นสมาธิหรือ”

“ผมว่ามันเป็นไง”

“นี่มันเป็นภวังค์แล้ว”

“เออ.. หลวงพ่อพูดถูก” เขาว่า..

นี่ไง เขาเป็นเองนะ ! เขาเป็นเอง แล้วเขาก็เข้าใจเองว่าเป็นสมาธิ แล้วอัปหนา สมาธิมันยิ่งกว่านี้อีก มันละเอียดกว่านี้อีก นี่ขนาดว่าเข้าสมาธิ.. เขายังว่าเป็นสมาธิๆ แล้ว พอบอกว่าเขาเป็นสมาธิแล้ว แล้วทำอย่างไรต่อไป..

เราบอก เมื่อวานเราบอกเขาแล้ว พุทโธซัดๆ ! พุทโธซัดๆ ต้องเกาะพุทโธไว้ เป็นสมาธิที่มันซัดๆ กับเรา จิตนี้มันมีความสงบ รู้ซึ้งๆ หน้า มันรู้.. มันมีความชัดเจน เห็นไหม

อย่างที่หลวงปู่ชาพูดนี้ถูก “น้ำนิ่งแต่ไหล ! น้ำนิ่งแต่ไหล” มันนิ่งอยู่มันมีพลังงานของมัน ยิ่งจิตเป็นสมาธินี้มีกำลังมาก.. ไอ้นี่น้ำนิ่งแต่ไหล แรงดันน้ำนี่เขาต้องยกน้ำให้สูงขึ้น เพื่อให้แรงดันน้ำมันมี ถ้าแรงดันน้ำมันนิ่ง น้ำนี้มันไม่มีออกซิเจน น้ำมันต้องเคลื่อนไหวตลอดเวลา

นี่ไง ถ้ามันเป็นสมาธิแล้วพลังงานมันอยู่ที่ไหน ไอ้นี่ไม่มีพลังงาน ไม่มีสิ่งใดเลย เมื่อวานมานะเราบอกว่าไม่ใช่ พอบอกว่าไม่ใช่เขาก็ยอมรับ แต่ก่อนหน้านั้นคือคิดว่าใช่แล้วไปพูดกับใครๆ ใครๆ ก็ว่าใช่ ถ้าใครๆ ก็ว่าใช่ เขาก็บอกว่าเขาได้แล้ว เขาได้สมาธิแล้ว แล้วทำอย่างไรต่อไป เราบอกว่าเราไม่เชื่อ.. ไม่เชื่อหรือ เพราะอะไร เพราะคนได้สมาธิมันไม่พูดอย่างนี้

โดยปกตินี้... เราทำกันไม่เป็นเลยนะ เราทำกันไม่ได้เลยนะ เราสวมชื่อกัน เราอ้างชื่อกันว่าจิตเราเป็นสมาธิ แค่ว่าคุณแลความประพฤติ คุณเล่าให้เราเรียบร้อย นี่เราก็ว่าเป็นสมาธิแล้ว มันไม่ใช่หรือ !

ถ้าสมาธิอย่างนี้ เวลาเราพูดนะเราพูดมุกกลับ.. เราพูดมุกกลับเวลาคนปฏิบัติเราบอกว่าสมาธินี้มีอยู่โดยดั้งเดิม ทุกคนมีสมาธิอยู่แล้ว มีสมาธิอยู่แล้ว โดยปัจจุบันนี้เรามีสมาธิอยู่ ถ้าเราไม่มีสมาธิเราก็คือคนบ้า แต่สมาธิแบบนี้เป็นสมาธิของปุถุชน สมาธิของมนุษย์ใจ แต่ถ้ามันปุถุชน กัลยาณปุถุชน โสดาปัตติมรรค นี่มันต้องการสมาธิมากกว่านี้

ใจ “สถานะ” เห็นใหม่ คุณสถานะของประชาชน สถานะของข้าราชการ สถานะมันคนละสถานะเพราะเขาได้ตำแหน่งหน้าที่การงานมาใช้ใหม่

จิตก็เหมือนกัน ! จิตมันเป็นประชาชน มันเกิดมาเป็นมนุษย์มันต้องมีสติปัญญาของมัน แล้วอย่างนี้เป็นสมาธิหรือ... สมาธิมีอยู่โดยดั้งเดิมคือสมาธิของปุถุชนใจ สมาธิของคนที่เป็นมนุษย์ใจ ถ้าเราเป็นมนุษย์แล้วเราไม่มีสติ ไม่มีสมาธิที่เราบ้าแล้ว เพราะปัจจุบันนี้เรามีสติ เห็นใหม่ คุณติ เด็กสมาธิสั้น เด็กสมาธิยาว

นี่ก็เหมือนกันมันมีสมาธิมาก สมาธิน้อย มันก็เป็นผลของการดำรงชีวิตที่มันคงแต่ถ้ามันใช้ปัญญาไม่เข้าสู่ธรรม... ถ้าเข้าสู่ธรรมปีบสมาธิในมรรคมันต้องลึกกว่านั้น ถ้าลึกกว่านั้นแล้วทำอย่างไร ถ้าทำอย่างนั้นแล้วมันเป็นมาได้

ฉะนั้น เราบอกว่านี่เพราะฟังเทศน์ หรือฟังมากไป มันก็เลยคิดว่าจะต้องเป็นอย่างนั้น.. จะต้องเป็นอย่างนั้น.. เพียงแต่ถ้าเขาไม่พูดคำว่า “เข้าอัปนาสมาธิแล้วปัญญาจะเกิดที่นั่นนะ” ประเด็นมันไม่เกิดเลย ประเด็นมันเกิดขึ้นมา เพราะเขาบอกว่า จิตต้องเข้าอัปนาสมาธิแล้วจะเกิดปัญญาอัตโนมัติไปข้างหน้าใจ เพราะเขาคิดว่า อัปนาสมาธิแล้วนี่มันเหมือนกับเงิน มันจะแลกเปลี่ยนทุกอย่างออกมา มันไม่ใช่แล้ว !

อัปนาสมาธินี้เอาเงินไปฝากธนาคารไว้ ใ้ทำอะไรไม่ได้เลย ต้องถอนออกมา ถ้าถอนออกมาแล้วมันก็เป็นอุปจาระคือว่าคลายออกมา อุปจาระเพราะว่าจิตมันออกรู้ ถ้าจิตไม่ออกรู้แล้วมันจะเกิดปัญญาได้อย่างไร อัปนาสมาธิคือมันเข้าไปพักอยู่ คนนอนหลับทำงานได้ใหม่ ทำงานไม่ได้หรือ เขาต้องคนตื่น พอตื่นขึ้นมาถึงขยับแขนขยับขาได้ ถ้าคนนอนหลับนี้ทำงานอะไรไม่ได้หรือ

อัปนาสมาธิ สักแต่ว่า.. แต่ดีมาก ! แล้วถ้าทำได้เราก็สาธุ.. แต่ประสาเรา อย่างพวกเรานะเราไม่ต้องมีเงินร้อยล้านแล้วค่อยใช้เงินหรือ เรามีเงินล้าน ๒ ล้าน มีเงินบาท ๒ บาทเราก็ใช้ได้แล้ว แต่ถ้าเรามีเงินร้อยล้านก็ดี แต่เงินร้อยล้านกว่าจะหาครบร้อยล้านแล้วถึงจะมาเริ่มต้นใช้เงิน เราตายก่อน เข้าอัปนาสมาธินี้เหมือนเงินร้อยล้าน ไม่จำเป็นต้องหาเงินร้อยล้านนั้น เรามีเงินก็บาทเราก็ใช้ทำประโยชน์กับชีวิตของเราได้แล้ว

จิตมันสงบแล้วใช้ปัญญาไปได้เลย.. ใช้ปัญญาไปได้เลย ! ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ นี้ถูกต้อง มันจะเป็นปัญญาแล้วอบรมสมาธิขึ้นมาให้ใจมันคงขึ้น แล้วใช้ปัญญาอีกมันจะลึกซึ้งเข้าไป แล้วเรารู้อะไร... รู้อะไรเพราะถ้ามีสมาธิปั๊บมันจะทะลุทะลวงไปทุกอย่าง ปัญญามันจะคิดได้หมดเลย แต่ถ้าขาดสมาธิแล้วนะ พอจิตมันเสื่อมสมาธิมันเสื่อมมันก็จะละล้าละลัง แล้วความคิดมันก็ไม่ชัดเจน

ถ้ามันชัดเจนคนปฏิบัติไปแล้วมันจะรู้อะไร เขาเรียกภาวนาเป็น คนภาวนาเป็นจิตฉายสิ่งใดเป็นประโยชน์หมด เหมือนช่างเห็นไหม ช่างเขาหยิบฉายสิ่งใดนี้เป็นประโยชน์ทั้งนั้นเลย เราไม่ใช่ช่างนะ เครื่องมือวางอยู่ยังไม่เข้าใจเลยว่าอันนี้อะไรไม่รู้จักโยนทิ้งเลย.. ทั้งๆ ที่เป็นเครื่องมือช่างนะ เราไม่เข้าใจเราโยนทิ้งเลย อันนี้มันเกะกะ อันนี้มันไม่เป็นประโยชน์ ทั้งๆ ที่นี่แหละของจำเป็น แต่ถ้าเป็นช่างขึ้นมา ไม่มีเครื่องมือเลย เขายังใช้สิ่งทดแทน ใช้ปัญญาของเขาแก้ไขเอาเหตุการณ์นั้นผ่านไปให้ได้เลย

นี่ก็เหมือนกัน เราภาวนาไปถ้าเราทะลุปัญญานั้นได้!

นี่สอบถามเรื่องปัญญาที่เป็นวิปัสสนา... กรณีมุกกลับนะ เรื่องอัปนาสมาธิที่เราเห็น เรารู้ว่ามันเป็นไปได้ แล้วเขาก็พูดมาอย่างนี้ เราถึงรู้ว่าเขาไม่รู้จริง ไอ้คนรู้จริงหรือไม่รู้จริง ไอ้คำพูดนี้มันจะฟ้องหมดแหละว่าตัวเองพูดถูกหรือพูดผิด แล้วพอพูดผิดไปแล้วมันติดกับคำพูด ตอนนั้นก็เลยกลายเป็นปัญหาสังคมไปแล้ว อัปนาสมาธิเลยกลายเป็นปัญหาสังคมไปเลย...

ไม่เป็นไร ! อัปนาสมาธิเข้าได้ก็ได้อะไร หรือเข้าไม่ได้ก็ไม่เป็นไร อันนี้อันหนึ่งนะ..

ถาม : ๒๕๕. อยากทราบวิธีการหลุดออกโลกธรรม ๘ ครับ

หลวงพ่ : โอ้โฮ!

ถาม : โยมอยากทราบวิธีการหลุดออกจากโลกธรรม ๘ ละ

หลวงพ่ : โลกธรรม ๘ นี้นะ ถ้าจะหลุดได้จริงต้องพระอรหันต์เท่านั้นแหละ เพราะพระอนาคาก็ยังติดกิเลสของพระอนาคา.. อยากให้เขารับรู้ อยากให้เขาเชื่อฟัง..

กิเลสของพระอนาคาไปคูในพระไตรปิฎกสิ กิเลสของพระอนาคานะยังมีอยู่ ๕ แล้วถ้าเกิดอยากให้เรารับรู้ อยากให้คนเขาเชื่อฟังนี่คือลาภสักการะไง ถ้าพระอนาคายังติดเลย ถ้าติดโลกธรรม ๘ หรือเปล่า...

ฉะนั้นสิ่งที่ว่าเป็นโลกธรรม ๘ นี้เราจะไม่ได้หรอก เราอยู่กับเขา แต่ถ้าเราเข้าใจเขาตามความเป็นจริง เราจะเข้าใจเขา แล้วเราจะวางเขาได้บ้าง ถ้าเรามีสติปัญญาเนี่ย โลกธรรม ๘ เราจะวางได้บ้าง แต่ถ้าบอกว่า แหม.. จะให้ละโลกธรรม ๘ ไม่มีโลกธรรม ๘ นี้ ...

พระพุทธเจ้าเน.. นางอรดีหรือนางอะโรนีแหละที่จ้างคนไปค้าพระพุทธเจ้าในพระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์นะ มีคนจ้างไปค้านะ คนที่อิจฉาทาร้อนนี่จ้างคนไปค้า แล้วในลัทธิศาสนาอื่นๆ เห็นไหม เขาเอาผู้หญิงเข้าไปฟังเทศน์บ่อยๆ เสร็จแล้วจะกลับมาเนี่ย เขาก็เอาหมอนผูกเข้าไป แล้วก็ชี้หน้าพระพุทธเจ้าเลยนะ “ดีแต่สอนคนอื่น ทำดิฉันท้องอยู่นี้ไม่รับผิชอบ”

เทวดาทนไม่ได้.. เทวดาแปลงกายเป็นหนูแล้วเลื้อยเข้าไป แล้วไปกัดเชือกขาด พอเชือกขาดแล้วหมอนนั้นก็ตกลงมา พอตกลงมานี้ชาวบ้านรุมประชาทัณฑ์เลยนะ นี่โลกธรรม ๘ ใหม..

แม้แต่พระพุทธเจ้าเน พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เป็นศาสดาของเราเน.. นี้เพราะว่ามันเป็นลัทธิอื่นไง เขาก็วางแผนใจใหม่ให้สาวกของเขาเข้าไปฟังเทศน์บ่อยๆ ฟังเทศน์บ่อยๆ ไปกลับๆ พอไปกลับบ่อยๆ ก็ไปกลางคืนบ้าง ไปเช้าบ้าง สุดท้ายแล้วนะ เขาก็เริ่มทำกรรมของเขามากขึ้นๆ แล้วพอถึงที่สุดแล้วเขาจะเอาเรื่องเง พระพุทธเจ้านั่งเทศน์อยู่นี้แหละ ชี้หน้าพระพุทธเจ้าเลย

“ดีแต่สอนคนอื่น ทำดิฉันอยู่นี้ทำไมไม่รับผิชอบ”

พระพุทธเจ้าพูดว่าอย่างไรรู้ไหม “เธอกับเรานี้รู้กันสองคน.. ทำหรือไม่ทำสองคนนี้รู้กัน” สองคนรู้กัน คนอื่นไม่รู้ด้วย แล้วพระพุทธเจ้าตอบนะ เทวดาก็มากัดเชือกนั้นขาด

นี่พูดถึงว่า บอกว่า “อยากจะให้หลุดจากโลกธรรมไป” คุณองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ยังโดนโลกธรรมเลย แต่โลกธรรมอย่างนี้โดนโดยสังคม แต่มันไม่เข้ากระเทือนใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป เพราะใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันพ้นจากสิ่งนี้ไปแล้ว

คำว่าพ้นนะคือเรารักษาใจเราไป เราจะย้อนกลับมาตรงนี้ไง.. ย้อนกลับมาว่า

“โยมไม่สามารถบังคับให้โลกหรือทุกๆ อย่าง เป็นไปดังความปรารถนาของเรา แต่ถ้าโยมอยากจะหลุดจากโลกธรรม ๘ โยมต้องกลับมารักษาน้ำใจของโยมเอง ว่าโยมเกิดมากับโลกธรรม.. แล้วโยมจะบริหารโลกธรรมนี้อย่างใดให้ชีวิตเรามีความร่มเย็นเป็นสุขพอสมควร”

คำว่าพอสมควรนะ... แต่ถ้าโยมจะบอกว่า จะไม่ให้มีสิ่งใดกระทบกระเทือนเราเลยนี่ มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ! แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์.. เป็นศาสดา.. มีฤทธิ์นะ ! เราพูดบ่อย พูดกับพระนี่นะ ถ้าพูดถึงว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีฤทธิ์ พระโมคคัลลานะ เห็นไหม เวลาพราหมณ์นิมนต์ไป.. “จะเหาะไปบิณฑบาตทวีปอื่น จะพลิกง้วนดินขึ้นมา” เวลาพูดกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ก็ต้องทำได้ พระพุทธเจ้าก็ต้องมีมากกว่านั้นไป

แล้วอย่างนี้ถ้าใช้ฤทธิ์ทีเดียวก็จบหมด แต่ถ้าใช้ฤทธิ์ไปแล้วนี่มันสร้างเวรสร้างกรรมไป อย่างเช่นคนๆ นี้เข้าใจผิด เขาจ้างมาค่าพระพุทธรูปแล้วพระพุทธรูปจะทำร้ายเขาหรือใช้ฤทธิ์ไปนี่ เห็นไหม มันมีเวรมีกรรมไหม

เทวทัตจะฆ่าพระพุทธรูป จ้างนายแมนธนู ๔ คนไปยังพระพุทธรูป แล้วก็จ้างให้อีก ๔ คนไปยังนายแมนธนู เป็น ๑๖ คน คนที่จะไปฆ่าพระพุทธรูป ๔ คน พระพุทธรูปเทศน์อยู่ไปนั่งฟังเทศน์ ฟังไปฟังมาขอบวช พอบวชแล้วเป็นพระอรหันต์เลย ให้อีก ๔ คนที่จะฆ่าให้อีก ๔ คนนี่นะก็ว่า “เมื่อไหร่จะมาซักที.. เมื่อไหร่จะมาซักที” มันนาน ก็เดินไปหาพระพุทธรูป.. ๑๖ คน พระพุทธรูปจับบวชหมดเลย เป็นพระอรหันต์หมด นี่เขาจะไปฆ่าพระพุทธรูปนะ พระพุทธรูปเทศน์จนเป็นพระอรหันต์เลย

ฉะนั้นสิ่งที่ว่ามีฤทธิ์มีเดช การกระทำอย่างนี้... เวลาทำอย่างนี้มันทำได้เพราะอะไร เพราะว่ามันต้องมีวาสนาของเขา แล้วเรื่องโลกธรรม ๘ เรื่องกรรมนี้มันเป็นเรื่องอจินไตย แล้วมันลึกลับมาก.. ลึกลับอย่างไร ลึกลับว่า เรามานั่งกันอยู่นี้ ไม่รู้ว่าชาติที่แล้วหรือชาติก่อนใครทำอะไรกันมา

เวลาเราอยู่ด้วยกัน เห็นไหม ทำไมเรามองกัน เราอยู่ด้วยกัน ทำไมบางทีเรามีความผูกพันต่อกัน บางทีเราอยู่ด้วยกันทำไมเรามีแรงต้านในใจของเรา แรงต้านนี้ เราไม่เคยเจอหน้ากันเลย เราเพิ่งมาพบเห็นหน้ากันครั้งแรก แต่ทำไมมันมีแรงต้านในใจล่ะ ทำไมเราไม่เคยพบเห็นกันเลย พอมาเจอกันครั้งแรก เอ้อ.. คนนี้... นี่มันมีของมันนะ แล้วอย่างนี้ โทษนะ.. ฟังให้คินะ..

“มันเป็นความรู้สึกของเราคนเดียว ! คนที่เราคิดมีความรู้สึกกับเขา เขาไม่มีความรู้สึกกับเราหรอก.. เขาไม่มีความรู้สึกกับเราหรอก ! แต่เรามีความรู้สึกคนเดียว”

ถ้าเขามีความรู้สึกกับเรานะ พอเราเจอคนที่เราถูกใจ เราเจอคนที่เขเป็นบวกนะ เขาต้องคิดเป็นบวกกับเราสิ ทำไมเราคิดเป็นบวกกับเขา สักพักเดียวเขาล่อเราและเลย ถ้าอย่างนั้นเราคิดคนเดียวหรือเปล่า เขาคิดกับเราด้วยหรือเปล่า.. ถ้าเขาคิดกับเรานะ เราคิดบวกกับเขา เขาคิดบวกกับเรา.. จบ แต่เราคิดบวกกับเขาละ เดียวเราเจ็บปวดแล้ว เราคิดคนเดียว.. นี่กรรมของใครกรรมของมัน เห็นไหม

ฉะนั้นสิ่งๆ นี้ เราต้องกลับมารักษาที่ใจเรา.. เราจะบอกว่า “ช่างตายทั้งตัว เอาใบบัวปิดไม่ได้” ในเมื่อดวงอาทิตย์ขึ้นมา แดดออกนี่มันก็คือธรรมชาติ.. สังคมของมนุษย์มันเป็นอย่างนี้ โลกธรรม ๘ พระพุทธเจ้าถึงบอกว่าเป็นธรรมะเก่าแก่ มีตั้งแต่ก่อนที่จะเกิดศาสนาของพระพุทธเจ้า แล้วมีอยู่ท่ามกลาง และอนาคตมันก็มีอย่างนี้ เพราะมันเป็นสันดานของมนุษย์ มันเป็นเรื่องของจิต

จิตมันเป็นอย่างนี้ เพราะมีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก พระพุทธเจ้าถึงบอกว่าเป็นธรรมะเก่าแก่ แล้วเราอยู่กับธรรมะเก่าแก่ ธรรมะเก่าแก่มันมันพิศุจน์ใจของเรา เราถึงจะต้องรักษาใจของเรา แล้วมันก็จะอยู่ที่เวรที่กรรม

บางคนบอกเจอเจ้านายดีมาก.. เจอเจ้านายดีมาก บางคนบอกทำไมเจ้านายของหนู
ไม่ดีเลย.. ไม่ดีเลย เห็นไหม นี่เวรกรรมของคน !

ถาม : ๒. ถ้าผู้ร่วมงานในห้องไม่คุยกัน แต่อีกฝ่ายพยายามคุยด้วย แต่อีกฝ่ายก็ไม่ยอม
คุย จนในที่สุดก็เกิดไม่คุยกันจนเกิดผลเสียหายต่องาน จะแก้ไขอย่างไรเจ้าคะ

หลวงพ่อบ : เราเป็นพระ.. เราไม่ใช่ผู้บริหาร.. เราจะบริหารกิเลสคนนะ..

อย่างนี้นะ.. ทุกทีนะผู้ที่เป็นเจ้านายนะเราก็อยากให้สังคมเราดีทั้งนั้นแหละ เราทำ
ตัวเราดีเป็นตัวอย่างก่อน.. ตามธรรมเนียม หลวงตาท่านพูดอยู่ที่วัดหลวงตา ท่านบอกว่า
“หมูกณะอย่ามองกัน ให้มองท่าน ให้ท่านเป็นตัวอย่าง ท่านทำเป็นตัวอย่าง” ถ้าเรามี
ตัวอย่างแล้วเราทำได้

๑. ตัวอย่างดี แล้วคำสั่งนะเราจะต้องทำตัวของเราก่อน “อย่าทะเลาะกันๆ” แต่ไอ้
ตัวเองไปกัดเขาหัวเลยแล้วบอก “อย่าทะเลาะกันๆ” ไอ้ตัวนั้นแหละสำคัญ ถ้าเราทำตัวเรา
ดีนะ บารมี.. นี้ย้อนไปที่บารมี เขาเกรงใจคือบารมี

ความเกรงใจนะ.. พระเดชมันก็ต้องมี พระคุณมันก็ต้องมี ใช้พระเดชอย่างเดียวก็
ไม่ได้ คนไม่ใช่สัตว์ ! คนนะ มันเห็นคนทำดี มันเห็นอันนั้นอยู่ในใจแต่มันไม่พูดออก
มานะ แต่พูดออกมาเมื่อไหร่ก็จบ คนเราเวลาเกรงใจ เวลาทำอะไรในใจนี้มันจะอยู่ในใจ
มันไม่ค่อยพูดหรอก แต่ถ้าวันไหนพูดออกมานั้นก็จบ

ฉะนั้นสิ่งนี้เราต้องทำไว้ แล้วบางอย่างนี้มันสุดวิสัย เห็นไหม เวลาธรรมของ
ผู้บริหาร... อุเบกขา เวลาที่เราจะต้องการงานของเราให้เป็นไปได้ บางอย่างที่เราไม่ได้
ตั้งใจ แต่มันพลิกแพลงแล้วจะให้จบได้ มันก็อีกเรื่องหนึ่ง

นี่เรื่องของการบริหาร เรื่องของโลกนะ !

ถาม : ๓. โยมพยายามจะไม่ส่งจิตออกนอกร่าง ยิ่งดึงจิตเข้ามาอยู่ในกายมันยิ่งออกไป แถมจิตดวงนี้ปรุ่งแต่งไว้มาก ไต่ตามไม่ทันเจ้าคะ ขออุบายการบจิตดวงนี้ด้วยคะ

หลวงปู่ : พยายามส่งจิตไม่ออกนอก พอมีความพยายามแล้วมีสตินี้มันจะหยุด จิตนี้แปลก.. ถ้ามีสติปั๋ว คิดอยู่นี้ไม่คิดเลย แต่แป็บเดียวคิดอีกแล้ว

สตินี้สำคัญมาก แล้วอยู่ที่การฝึก ถ้าพยายามจะไม่ส่งจิตออกนอก เองง่ายๆ เลยนะ ถ้าเราพยายามส่งจิตไม่ออกนอก ถ้าเราไม่ได้ทำงานอยู่ พุทฺโธนี่.. คำว่าพุทฺโธนี่มันเป็นการกำปั้นทุบดิน คำว่าพุทฺโธ นี่ถ้าเราบอกไม่ให้จิตส่งออกข้างนอก เราก็คอยดูมัน มันแฉลบตลอด

ฉะนั้นเอาไม่ให้มีปัญหาดีกว่า เราเลยเอาจิตเรา เอาความคิดไปเกาะพุทฺโธไว้เลย บริกรรมพุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ เห็นไหม มันไม่ต้องมาต่อรองกันว่าเอ็งจะแฉลบไม่แฉลบ เอ็งจะส่งไม่ส่ง ไอ้.. “จะไม่ส่งจิตออกข้างนอก” นั้นมันก็ส่งแล้ว ก็มันคิดแล้วไง “จะไม่ส่งจิตออกนอกนะ !” ไอ้ที่ว่าไม่ส่งนี่มันส่งไปแล้ว แล้วเราจะเริ่มต้นกันตรงไหนล่ะ

“ฉะนั้นถ้ามีสติ.. สติมันทันมันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าสติมันทันความคิด มันก็หยุดได้” แต่ถ้าเราคิดอยู่ เรายังคิดว่าจะหาทางออกอยู่ เรายังคิดวิธีการอยู่ ให้พุทฺโธ ชะ ! พุทฺโธนี่ง่ายๆ เลย พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ จนพุทฺโธมันหยุด แล้วมันพุทฺโธไม่ได้เราจะใช้ปัญญา นั้นล่ะมันทันแล้ว.. มันทันจิตแล้ว

ฉะนั้นพอมันทันจิตแล้วนะเราใช้ปัญญาไปก็.. แต่ถ้ามันไม่ได้ พุทฺโธไว้ก่อนเลย อย่าไปต่อรองว่าจะทำอย่างนั้น จะเป็นอย่างนั้น จะเป็นอย่างนี้ เราต่อรองนั้นแหละกิเลสมันหลอกทั้งนั้นล่ะ กิเลสมันกำลังปั่นหัวอยู่แต่ยังไม่รู้ตัวนะ กิเลสมันกำลังปั่นจิ้งหรีดอยู่ แล้วจิ้งหรีดโค่นปั่นอยู่ ยังคิดว่าตัวเองทันกิเลสนะ

ฉะนั้นเราตั้งสติไว้ เองง่ายๆ ถ้าพุทฺโธก่อน ทีนี้บอกถ้าพุทฺโธแล้วมันเครียด พุทฺโธไม่ได้.. พุทฺโธไม่เครียดหรอก ถ้าเวลาเราสับสนนี่นะ เรายังจับต้นชนปลายไม่ได้นะ มันไม่มีทางออก ให้กลับมาพุทฺโธนี่ง่ายที่สุด !

พุทธานุสติ.. เราระลึกถึงพระพุทธเจ้า เราระลึกถึงพระพุทธเจ้าไว้ในใจเลย เราพุท
 โธ พุทโธ พุทโธ คิดถึงพระพุทธเจ้าไว้ตลอดเลย เรากอดพระพุทธเจ้าไว้เลย สิ่งนี้มันทำ
 ให้เราไม่ต้องมาตักสัน แล้วถ้าจิตมันดีขึ้นทุกอย่างดีขึ้น แล้วจะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ
 จะส่งออกหรือไม่ส่งออก เดียวกันอย่างกัน

แต่นี้เหมือนกับเรานะไม่มีตั้งเลย อยากซื้อนู่นซื้อนี่ ถ้ามีตั้งจะซื้ออะไรก็ได้.. สติ
 ยังไม่มีเลยแล้วว่า “ไม่ให้ส่งออก.. ไม่ให้ส่งออก” มันไปหมดแล้ว ! ถ้าเราหาตั้งก่อน พอ
 หาตั้งขึ้นมาได้เราก็อยมมาแก้ไขเรา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันไม่ทันก็พุทโธก่อน เวลาพุทโธ พุทโธ พุทโธจนมันหยุด เห็น
 ไหม เราใช้ปัญญาต่อไป บางคนใช้ปัญญาไล่ความคิดไป พอหยุดแล้วทำอะไรต่อ.. ถ้า
 หยุดนะ ถ้ามีสติอยู่กับความสุข แต่ถ้ามันหยุดแล้วมันมีการเคลื่อนไหวให้พุทโธเลย พุท
 โธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ แล้วพุทโธถ้าจิตมันนิ่งมันอะไรนี้ เห็นไหม ถ้ามัน
 บริกรรมไม่ได้เราก็ใช้ปัญญา นี่มันก็ย้อนกลับปัญญาอบรมสมาธิ.. สมาธิอบรมปัญญา..
 นี่มันทำได้!

คนทำงานเป็น ทุกอย่างเป็นผลงานหมด คนทำงานไม่เป็น มันก็ลูกขี้ก้างบ้างเป็น
 ธรรมดา จะบอกว่าคนทำงานไม่เป็นแล้วไม่ทำเลยมันไม่ใช่ ! คนทำงานไม่เป็นที่พยายาม
 ทำของเราขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์กับเรานะ

นี่พูดถึงว่าจิตส่งออก.. ถ้าส่งออกแล้วมันเป็นทุกข์ใช่ไหม เราพยายามตั้งไว้เพื่อ
 ประโยชน์กับเรานะ เอวัง